

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Petra Šuránka a Mgr. Radovana Havelce ve věci žalobkyně **Z. V.**, zastoupené Mgr. Bc. Lucií Koupilovou, advokátkou se sídlem Sokolská třída 1204/8, Ostrava, proti žalovanému **Ministerstvu práce a sociálních věcí,** se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. 9. 2016, č. j. 18 Ad 10/2015-39,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. 9. 2016, č. j. 18 Ad 10/2015-39, **se zrušuje.**

II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 1. 2015, sp. zn. SZ/3233/2014/4S-MSK, č. j. MPSV-UM/771/15/4S-MSK, **se zrušuje** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.

III. Za řízení o žalobě a o kasační stížnosti **se** žádnému z účastníků náhrada nákladů řízení **nepřiznává.**

IV. Ustanovené zástupkyni žalobkyně, Mgr. Bc. Lucii Koupilové, advokátce, **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 6.800 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Náklady právního zastoupení žalobkyně nese stát.

Odůvodnění:

Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Ostravě (dále jen „úřad práce“) rozhodnutím ze dne 28. 11. 2014, č. j. 630437/2014/OOI, nevyhověl žádosti žalobkyně ze

dne 10. 11. 2014 o poskytnutí mimořádné okamžité pomoci ve výši 1.000 Kč na nezbytný jednorázový výdaj podle § 2 odst. 5 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění účinném do 31. 12. 2014 (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“) v podobě dílčí úhrady splátkového kalendáře na úhradu dluhu z nedoplatku na vyúčtování plynu (včetně úroků a nákladů vymáhání) za období od 14. 10. 2013 do 30. 7. 2014 ve výši 16.371 Kč a tuto dávku jí nepřiznal. Své rozhodnutí (po připomenutí nenárodovosti dávky) odůvodnil tím, že žalobkyni bylo již na základě žádosti ze dne 12. 3. 2014 částečně vyhověno a na úhradu nedoplatku na vyúčtování plynu za zúčtovací období od 14. 10. 2013 do 9. 1. 2014 jí byla poskytnuta dávka mimořádné okamžité pomoci ve výši 1.047 Kč. Podle mimořádné faktury za zúčtovací období od 10. 1. 2014 do 30. 7. 2014 pak žalobkyně v tomto období uhradila jen jedinou měsíční zálohu ve výši 1.030 Kč dne 28. 2. 2014. Pokud by platila zálohy pravidelně, žádný nedoplatek by jí nevznikl, a proto jí úřad práce dávku nepřiznal. Úřad práce však především zdůraznil, že žalobkyni byly s účinností od 1. 8. 2014 odejmuty opakované dávky hmotné nouze podle § 49 odst. 5 zákona o hmotné nouzi, a proto ji v souladu s ustanovením § 3 odst. 1 písm. h) téhož zákona nelze považovat za osobu v hmotné nouzi.

Žalovaný rozhodnutím ze dne 16. 1. 2015, sp. zn. SZ/3233/2014/4S-MSK, č. j. MPSV-UM/771/15/4S-MSK, (dále jen „napadené rozhodnutí“), zamítl odvolání žalobkyně proti rozhodnutí úřadu práce a toto rozhodnutí potvrdil. Žalobkyně v odvolání argumentovala její špatnou zdravotní, sociální a příjmovou situací, zprávou o šetření veřejné ochránkyně práv, v níž mělo být konstatováno pochybení žalovaného při předchozím nepřiznání dávky, kvůli němuž zůstala po těžké operaci s dítětem v zimě v bytě s odpojeným přívodem plynu, skutečností, že částečně přiznaná dávka 1.047 Kč nemohla stačit na úhradu nedoplatku ve výši 5.730 Kč, a konečně tím, že zálohy na dodávky plynu uhradila řádně dne 2. 1. 2014 ve výši 1.660 Kč a ve dnech 28. 2., 3. 3. 2014 a 5. 4. 2014 vždy ve výši 1.030 Kč. Žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí nad rámec rekapitulace a obecné zmínky o fakultativní (nenárokové) povaze dávky a obecných kritériích jeho správního uvážení pouze uvedl, že z faktury za fakturační období od 10. 1. 2014 do 31. 7. 2014 je zřejmé, že žalobkyně uhradila dne 28. 2. 2014 pouze jednu zálohu ve výši 1.030 Kč a že její tvrzení, že zálohy byly řádně placeny, se nezakládá na pravdě. Po celé období přitom pobírala doplatek na bydlení, v němž jí byly zálohy na plyn zohledněny v plné výši. Pokud by žalobkyně hradila zálohy podle rozpisu záloh, k nedoplatku plynu by nedošlo. Tuto situaci zavinila žalobkyně vlastním přičiněním, a proto jí nelze opětovně poskytnout dávku k úhradě nedoplatku z titulu neuhrazených záloh. O skutečnost, že by žalobkyně nemusela být ve smyslu § 3 odst. 1 písm. h) zákona o pomoci v hmotné nouzi osobou v hmotné nouzi, se již napadené rozhodnutí neopírá.

Proti napadenému rozhodnutí se žalobkyně bránila žalobou, v níž označila napadené rozhodnutí za nesprávné, protože žalovaný nezohlednil její nízké příjmy, zdravotní stav její a jejího dítěte, skutečnost, že je od 1. 8. 2014 bez dávek a je potřeba rychle zabezpečit její postižené nezaopatřené dítě, a také že se snažila nedoplatek plynu řešit a dluh splácet. Žalobu však Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne ze dne 8. 9. 2016, č. j. 18 Ad 10/2015-39 (dále jen „napadený rozsudek“), zamítl. Krajský soud po doplnění dokazování o oznámení o výši žalobkyni přiznaných dávek příspěvku na bydlení

(2.910,- Kč měsíčně za červenec až září 2013, 2.040 Kč měsíčně za říjen až prosinec 2013, 1.487 Kč měsíčně za leden až březen 2014 a 2.345 Kč měsíčně za duben až červen 2014) a o tabulku skutečné výplaty těchto dávek (vždy 13. či 14. dne následujícího kalendářního měsíce, s výjimkou listopadové dávky vyplacené dne 17. 12. 2013) vyšel z toho, že žalobkyně příspěvek na bydlení v období, kdy vznikly nedoplatky za dodávky plynu, pobírala, a že jí též byla rozhodnutím úřadu práce ze dne 12. 6. 2014 přiznána na úhradu nedoplatků za dodávky plynu dávka mimořádné okamžité pomoci ve výši 1.047 Kč. Z toho tedy vyplývá, že byla zohledněna nutnost hradit měsíční zálohy na plyn v dávce doplatku na bydlení a že žalobkyně byla současně příjemcem příspěvku na živobytí, z nichž nepochybně mohla zálohy hradit. Aniž by krajský soud chtěl zpochybňovat tíživou sociální situaci žalobkyně, konstatoval, že v situaci, kdy zálohy na dodávky plynu byly zohledněny při přiznání jiných dávek, nemohla se žalobkyně domáhat na úhradu nedoplatku poskytnutí dávky mimořádné okamžité pomoci, která má ve vztahu k ostatním dávkám subsidiární povahu. Na tom pak nic nemůže změnit ani skutečnost, že žalobkyni byly příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení od 1. 8. 2014 odňat, protože neosvědčila skutečnosti rozhodné pro nárok na tyto dávky, jejich výši a výplatu.

Proti napadenému rozsudku nyní brojí žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížností, kterou ustanovená zástupkyně opřela o důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb. soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) a jíž usiluje o zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení.

Zástupkyně stěžovatelky namítla, že žalovaný při hodnocení skutkového stavu opominul fakt, že stěžovatelce byly s účinností od 1. 8. 2014 odejmuty sociální dávky. Správní orgán ani nezjistil skutečný skutkový stav, a to že zálohy na plyn byly stěžovatelkou placeny řádně, což vyplývá z přípisu dodavatele plynu. Správní orgán také nezvážil skutečnou odůvodněnost výdaje vzhledem k jeho účelu a jeho výši a mimořádnost sociální situace stěžovatelky (včetně toho, že není k datu rozhodnutí příjemcem sociálních dávek). Nadto, jak uvedl i krajský soud ve svém rozhodnutí, mimořádná pomoc je dávka, jejímž účelem je řešit situaci, kterou není fyzická osoba schopna s ohledem na své majetkové poměry sama řešit, okamžitě a mimořádným způsobem, což je i případ stěžovatelky. Vzhledem k uvedenému měl krajský soud napadené rozhodnutí zrušit jako nezákonné, a jelikož tak neučinil, sám celou věc nesprávně právně posoudil.

Stěžovatelka osobně také Nejvyššímu správnímu soudu zaslala důkazní listiny, a to zprávu veřejné ochránkyně práv o šetření v její věci ze dne 3. 9. 2014, sp. zn. 2091/2014/VOP/AV, výpisy z bankovních účtů u České spořitelny a Air Bank, které mají zachycovat úhradu záloh v inkriminovaném období na dodávky plynu, a účetní sestavu a tabulku zachycující přijaté platby od stěžovatelky. S odkazem na ně se ohradila, že není pravdou, že by zálohy neplatila a že krajský soud v tomto nezjistil řádně skutkový stav věci. Dále stěžovatelka namítala, že dávkami sociální podpory proplácí stát jen 30 % odůvodněných nákladů na bydlení. Důkazem, jak úřad práce spolupracuje se žadateli o dávku pomoci v hmotné nouzi, je skutečnost, že jí jako samoživitelce, pobírající částečný invalidní důchod z onkologických důvodů v částce 2.168 Kč, s nezaopatřeným dítětem,

které trpí poruchou autistického spektra, byly od 1. 8. 2014 zamítnuty dávky pomoci v hmotné nouzi, v důsledku čehož dostala výpověď z nájmu bytu. Nemá tak ani příjem ve výši životního minima 5.280 Kč, a pokud tento stav přetrvá, octne se i s dítětem na ulici. Úřad práce podle stěžovatelky nepostupuje podle ustanovení § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“).

Žalovaný se ke kasační stížnosti v poskytnuté lhůtě nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud nejprve předesílá, že přezkoumal podmínky pro řízení o kasační stížnosti. Konstatuje, že kasační stížnost byla podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.); zároveň je stěžovatelka zastoupena advokátkou (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), kterou jí Nejvyšší správní soud na její žádost ustanovil. Kasační stížnost je podána osobou oprávněnou, neboť je uplatněna účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud proto přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Podle § 2 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi za osobu v hmotné nouzi považovat též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky

a) k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázané ztrátě osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu, nebo

b) na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby, nebo

c) na úhradu odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí.

Podle ustanovení § 4 odst. 1 a 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi patří mezi dávky v systému pomoci v hmotné nouzi a) příspěvek na živobytí, b) doplatek na bydlení a c) mimořádná okamžitá pomoc. Příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení jsou dávky měsíčně se opakující. Mimořádná okamžitá pomoc je dávkou jednorázovou.

Podle ustanovení § 36 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi má nárok na mimořádnou okamžitou pomoc osoba uvedená v § 2 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi.

Zákon o pomoci v hmotné nouzi upravuje dva typy dávek k zajištění základních životních podmínek fyzických osob, a to dávky měsíčně se opakující (příspěvek na

živobytí a doplatek na bydlení) a dávky jednorázové označované souhrnně jako dávka mimořádné okamžité pomoci. Příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení jsou základními prostředky k zajištění osob nacházejících se v hmotné nouzi. Jedná se o dávky obligatorní, tedy takové, na které vzniká nárok splněním podmínek stanovených zákonem. K zajištění základních životních potřeb, nestačí-li k tomu dávky výše uvedené, lze přiznat v případě mimořádných okolností ještě další jednorázovou dávku okamžité mimořádné pomoci. Tato dávka je však fakultativní a její přiznání je ponecháno na správním uvážení příslušného správního orgánu. Nárok na ni vzniká až rozhodnutím o jejím přiznání. Tato dávka má hradit výdaje *„jednorázové a v podstatě nahodilé“* (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 5. 2013, č. j. 3 Ads 87/2012-39, ze dne 23. 11. 2011, č. j. 3 Ads 113/2011-46, ze dne 18. 9. 2013, č. j. 6 Ads 39/2013-29, ze dne 20. 11. 2013, č. j. 3 Ads 7/2013-31, či ze dne 17. 4. 2014, č. j. 4 Ads 27/2014-28, dostupné na www.nssoud.cz).

Jak již Nejvyšší správní soud konstatoval v případě stěžovatelky v rozsudku ze dne 17. 12. 2015, č. j. 7 Ads 236/2015-22, *„Nejvyšší správní soud přitom nezpochybňuje, že dávku mimořádné okamžité pomoci lze ve zcela výjimečných případech přiznat i na základě žádosti požadující uhrazení vzniklého nedoplatku na energie. Ostatně to připouští i instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 10/2013, ze které však současně vyplývá, že v takovém případě je nutno zkoumat vedle příjmových, sociálních a majetkových poměrů žadatele i způsob vzniku nedoplatku, podíl osoby na jeho vzniku, odůvodněnost výdaje a další okolnosti dané věci. Tyto okolnosti zkoumá správní orgán v rámci správního uvážení.“* V daném případě, který se týkal nepřiznání stejné dávky na nedoplatky za dodávky plynu za roky 2012 a 2013 k žádosti stěžovatelky ze dne 10. 3. 2014, se Nejvyšší správní soud ztotožnil se závěrem, že vznik nedoplatku zavinila stěžovatelka vlastním přičiněním, přičemž vycházel ze správního spisu, který obsahoval celkem tři výzvy dodavatele plynu k navýšení záloh s ohledem na vzniklý nedoplatek v minulém období a zachycoval i skutečnost, že stěžovatelka bez ohledu na tyto výzvy výši placených záloh neupravila a ani nezareagovala na možnost úhrady nedoplatku formou splátkového kalendáře. Pokud pak stěžovatelka vytýkala správním orgánům vedle nesprávného právního posouzení i nedostatečně zjištěný skutkový stav věci, tato námitka byla formulována zcela obecně bez jakékoliv konkretizace.

V tomto případě Nejvyšší správní soud musí konstatovat, že situace je odlišná. Nejprve je třeba předeslat, že tím, že napadené rozhodnutí není (na rozdíl od rozhodnutí úřadu práce) založeno na aplikaci ustanovení § 3 odst. 1 písm. h) zákona o pomoci v hmotné nouzi, není na Nejvyšším správním soudu (respektive nebylo předtím ani na krajském soudu), aby hodnotil, zda stěžovatelka nebyla vyloučena z možnosti přiznání požadované dávky již v důsledku eventuální nedostatečné spolupráce s úřadem práce ve smyslu § 49 odst. 1 a 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi.

Proto se Nejvyšší správní soud zabýval v návaznosti na jádro kasační argumentace tím, zda žalovaný, potažmo krajský soud, mají dostatečně podložen svůj závěr, že stěžovatelka si nedoplatek, na jehož dílčí úhradu měla dávka mimořádné okamžité pomoci sloužit, skutečně zavinila sama tím, že předepsané zálohy nehradila, ačkoliv odpovídající částky inkasovala prostřednictvím dávek doplatku na bydlení a příspěvku na bydlení. Pokud stěžovatelka předkládá důkazy o úhradě záloh až v příloze kasační stížnosti,

Nejvyšší správní soud jimi důkaz neprováděl, neboť nejprve musel ověřit, zda v souladu s nároky kladenými ustanovením § 3 správního řádu závěry, jež stěžovatelka zpochybňuje, žalovaný zjistil do té míry, že o nich nebyly důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který byl nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2 správního řádu, tj. aby vydané rozhodnutí odpovídalo právním předpisům, šetřilo dobrou víru a oprávněné zájmy dotčených osob a aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a odpovídalo okolnostem daného případu, aniž by vznikaly nedůvodné rozdíly oproti rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů.

Nejvyšší správní soud přitom zjistil, že skutkový stav, z nějž žalovaný i krajský soud vychází, nemá oporu ve správním spise, ani v dokazování doplněném v průběhu jednání před krajským soudem. Správní orgány považovaly za klíčovou fakturu dodavatele plynu, z níž mělo plynout, že stěžovatelka nehradila (s výjimkou platby ze dne 28. 2. 2014) předepsané zálohy. Taková faktura však obsahem správního spisu úřadu práce ani žalovaného není, a podle ve spisu založených spisových přehledů ani nikdy nebyla. Klíčové skutkové zjištění žalovaného tak zůstalo zcela bez jakékoliv důkazní podpory, což v reakci na žalobní bod namítající nezohlednění snahy stěžovatelky dluh splácet neměl krajský soud ponechat bez povšimnutí a reagovat (pokud by výjimečně sám nedoplnil dokazování o tuto listinu, kterou by od žalovaného vyžádal) postupem podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Již proto nemohou napadený rozsudek a napadené rozhodnutí obstát. Proto bylo nadbytečné, aby Nejvyšší správní soud prováděl důkazy listinami předloženými stěžovatelkou, které mají úhradu záloh dokládat.

K případné faktuře je pak třeba v obecnosti uvést, že ne vždy může být jednoznačným dokladem o tom, že odběratel plynu částky odpovídající výši předepsaných záloh neplatil. Při hodnocení takové listiny je totiž třeba vzít do úvahy skutečnost, že stěžovatelka již měla v inkriminovaném období patrně starší nedoplatek vůči témuž dodavateli (sám žalovaný uvedl, že dávka mimořádné okamžité pomoci přiznaná dne 12. 6. 2014 byla pouze částečným vyhověním požadavku), a tudíž její platby míněné jako zálohy také fakticky mohly být bez ohledu na záměr stěžovatelky (ať již takový záměr nebyl z platby identifikovatelný, nebo prostě nebyl respektován) přiřazovány na úhradu starších nedoplatků, aniž by byly zohledněny a ve faktuře vyčísleny jako hrazené zálohy (viz též ustanovení § 1932 a § 1933 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník). Toto vyhodnocení, a to i s přihlédnutím k důkazním listinám předloženým stěžovatelkou, však již bude na žalovaném, který je zodpovědný za to, aby správní spis, na jehož podkladě rozhoduje, byl úplný.

Pokud jde o závěry krajského soudu, těm je třeba také vytknout, že nahrazují závěry vyslovené v napadeném rozhodnutí, což soudu nepřísluší, neboť podstatou správního soudnictví je přezkoumání zákonnosti rozhodnutí správních orgánů, nikoliv nahrazování jimi vyslovených závěrů závěry novými. Zkoumání výše vypláceného příspěvku na bydlení tak mohlo mít význam nanejvýš v souvislosti s ověřováním, zda ve vyplacené dávce doplatku na bydlení skutečně byly (vedle částky živobytí) plně pokryty i předepsané zálohy na dodávky plynu, nicméně i zde je třeba vytknout, že výše vypláceného doplatku na bydlení není vůbec správním spisem ani listinami založenými

v soudním spise jakkoliv doložena, tudíž bez doložení dalších podkladů ani nebyl důvod výši příspěvku na bydlení zjišťovat.

Je tedy třeba stěžovatelce přisvědčit, že žalovaný nezjistil řádně skutkový stav, přesněji řečeno, že řádnost deklarovaného skutkového stavu nebylo možné ověřit, neboť nemá oporu ve spisech.

Za takového stavu je nadbytečné se zabývat tím, zda žalovaný odpovídajícím způsobem uvážil o odůvodněnosti výdaje vzhledem k jeho účelu a jeho výši a o mimořádnosti sociální situace stěžovatelky, kterou není schopna s ohledem na své majetkové poměry sama řešit (včetně toho, že není k datu rozhodnutí příjemcem sociálních dávek).

Potud lze tedy jen konstatovat, že správní úvaha žalovaného zohledňující případné vlastní přispění žadatele o dávku ke vzniku problematické situace, kterou není následně žadatel schopen s ohledem na své majetkové poměry sám řešit, není vyloučena a v rámci širokého správního uvážení, jímž žalovaný u této fakultativní dávky vskutku disponuje nejen co do splnění podmínek vzniku nároku na dávku, ale i co do výše této dávky (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 7. 2013, č. j. 3 Ads 84/2012-48, publikovaný pod č. 2904/2013 Sb. NSS), může představovat jedno z rozumných vodítek. S ohledem na povahu posuzované dávky, která představuje v podstatě poslední záchranou sociální síť, a šíři předpokládaných beneficientů této dávky (viz též § 2 odst. 6 zákona o pomoci v hmotné nouzi) však kritérium „zavinění“ nelze přeceňovat a není namístě jej bez dalšího aplikovat například již při první takové situaci. Je také nezbytně třeba ověřit, zda nehrazení dlužných částek skutečně lze přičíst výhradně vlastnímu přičinění žadatele, nebo bylo způsobeno již předchozím dluhovým zatížením, které při nedostatečné výši příjmů fakticky vynucovalo upřednostnění jiných výdajů (výdaje na léky, zdravotní pomůcky a dietní stravu, základní stravování, dodávky vody). Prvotní pochybení při vzniku dluhového zatížení, jak již bylo naznačeno, pak ještě nemusí být dostatečně závažným důvodem pro vyloučení osoby z možnosti žádat o dávku mimořádné okamžité pomoci – to by bylo namístě spíše až v situaci, kdy by se ukázala neschopnost žadatele se i přes poskytnutou sociální pomoc ze svých chyb poučit, popř. snaha zneužívat systém sociálního zabezpečení, a současně by neuplynula přiměřeně dlouhá doba, po níž by bylo namístě dát takovému žadateli možnost začít znovu „s čistým štítem“. Rozhodně je pak třeba také dbát na to, aby žadatel nebo na něm závislé osoby nebyly rozhodnutím úřadu pomoci v hmotné nouzi vystaveny bezprostřednímu riziku vážné újmy na zdraví, neboť taková situace by byla ve zřejmém rozporu se smyslem dávek mimořádné okamžité pomoci.

Dále pak lze odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 7. 2016, č. j. 6 Ads 22/2016-17, č. 3463/2016 Sb. NSS, v němž byl vysloven právní závěr, že výdaje na krytí základních potřeb (v daném případě po odnětí příspěvku na péči) nelze pod ustanovení § 2 odst. 4 a odst. 5 písm. a) a b) zákona o pomoci v hmotné nouzi podřadit. Proto ani odnětí opakovaných dávek pomoci v hmotné nouzi pro nedostatečnou spolupráci stěžovatelky nemůže představovat důvod, který by měl specificky svědčit ve

prospěch přiznání mimořádné okamžité pomoci na úhradu nedoplatku průběžných plateb, jako jsou zálohy na dodávky plynu.

To však nic nemění na tom, že Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, a proto na jejím základě napadený rozsudek zrušil (§ 110 odst. 1 s. ř. s., část věty první před středníkem). Současně Nejvyšší správní soud přistoupil v souladu s ustanovením § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s., ve spojení s § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s., i ke zrušení napadeného rozhodnutí, neboť skutkový stav, jenž vzal žalovaný za základ svého rozhodnutí, nemá oporu v předloženém správním spise. V dalším řízení proto žalovaný, pokud vyjde ze shodné právní kvalifikace, obsah správního spisu doplní o fakturu za dodávky plynu ve fakturačním období od 10. 1. 2014 do 30. 7. 2014, na kterou v napadeném rozhodnutí poukazoval. Současně ale přihlédne i k dalším podkladům, jimiž žalobkyně dokládá, popř. ještě doloží své tvrzení o úhradě pravidelných měsíčních záloh na dodávky plynu. Z důvodu účelnosti přitom Nejvyšší správní soud žalovanému spolu se správním spisem předává i listiny, které žalobkyně předložila jako důkaz svých úhrad v řízení o kasační stížnosti a které bude třeba ze strany žalovaného v odvolacím řízení vyhodnotit.

Pokud jde o zmiňovanou jinou možnou právní kvalifikaci, žalovaný by zejména neměl ponechat bez výslovného vypořádání předchozí úvahy úřadu práce, který na případ stěžovatelky aplikoval ustanovení § 3 odst. 1 písm. h) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Dříve než orgán pomoci v hmotné nouzi hodnotí naplnění zákonných podmínek pro přiznání dávky okamžité mimořádné pomoci a provede za tím účelem více či méně náročné dokazování, měl by si totiž především v první řadě ujasnit vzájemný vztah tohoto ustanovení a § 2 [odst. 5 písm. a), případně i odst. 3] zákona o pomoci v hmotné nouzi a v tomto rámci posoudit eventuální specifika dávek mimořádné okamžité pomoci. Teprve po zodpovězení této základní otázky bude moci řádně stanovit rozsah dokazování potřebného k rozhodnutí ve věci.

Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. „[r]*ozhodl-li Nejvyšší správní soud současně o odmítnutí návrhu, zastavení řízení, o postoupení věci nebo způsobem podle odstavce 2, rozhodne i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu.*“ Jelikož kasační stížnost byla plně úspěšná, stěžovatelka má nárok na náhradu nákladů řízení o žalobě i o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 věta první s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s.).

Stěžovatelce však žádné náklady v řízení před krajským soudem ani v řízení o kasační stížnosti nevznikly. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádnému z účastníků řízení náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Posledním výrokem Nejvyšší správní soud ustanovené zástupkyni stěžovatelky přiznal odměnu za dva úkony právní služby spočívající v přípravě a převzetí věci a v podání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“)] ve výši 2 x 3.100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bod 5 advokátního tarifu], k čemuž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 2 x 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Celkem tedy odměna ustanovené advokátky činí

částku ve výši 6.800 Kč. Tato částka jí bude vyplacena do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu, přičemž tyto náklady ponese stát ze svého (§ 60 odst. 4 s. ř. s. *a contrario* ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. června 2017

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu